

KEES HANA

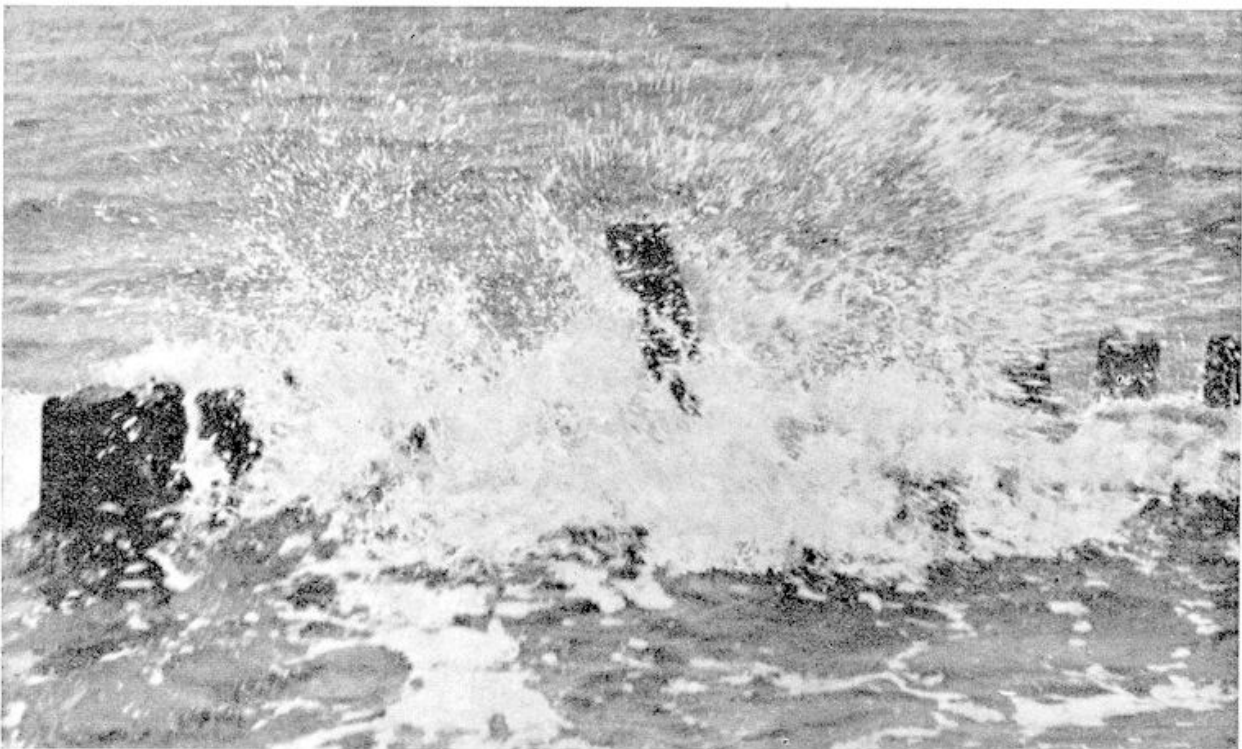
VOORJAAR

IN ZEE

We wandelen langs het strand en de zee ligt naast ons als een oneindige, levenloze vlakte. Zó kan die zee heel dikwijls zijn als ze één van haar kalme buien heeft, ze is grauw en stom, schijnbaar uitgestorven. Nooit voelen we dat dieper dan juist nú, in de lente, de rijkste tijd van het hele jaar. Zou het daar onder de grote, grijze vlakte nu ook lente worden? Of zou het er altijd stil blijven, doods en winters?

Neen, het voorjaar komt ook onder de golven, óók in de diepste hoekjes van de eindeloze zee, alleen... het verschijnt daar veel later dan bij ons op het land. Wanneer de lijsters reeds het hoogste lied uit zingen en de leeuweriken naar het Noorden beginnen te trekken, dan is het

eigenlijk nog winter in de zee. Want omdat het water veel en veel meer tijd nodig heeft om af te koelen of warmer te worden, dan de lucht, zijn de jaargetijden daar in de diepte ook ongeveer een maand verschoven. En zo is Februari, de maand die ons al zeven zomerse dagen behoort te geven, in de zee voor onze kust de koudste van alle twaalf! Krabben en garnalen, ja welhaast alle bewoners van de kuststrook, ontwijken dan de ergste koude door zich te verplaatsen naar diepere oorden. Alleen de puitaal, een visje, dat zich schuil houdt tussen de stenen van onze havens en pieren, voelt zich dan nog op z'n gemak. En in het hartje van de winter-onder-water krijgt hij zijn jongen. Ook Aeolis, een onder-

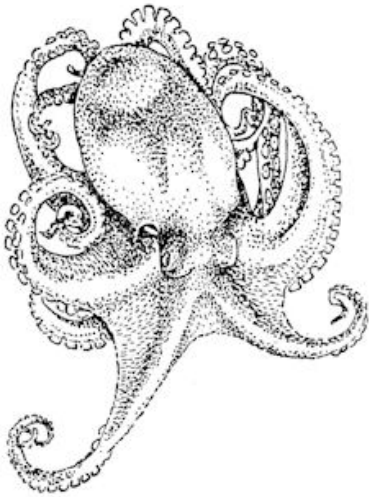

173

VOORJAAR IN ZEE

Een achtarm.

zeese naaktslak, die leeft van de tere, sierlijke anemonen, legt juist in die barre tijd zijn eieren! Maar verder is de zee in de wintermaanden ook werkelijk zoals ze er uit ziet: dood, somber en verlaten. Er is geen licht genoeg voor het plantenleven van het zoute water, dat voor het overgrote deel bestaat uit microscopisch kleine, zwevende wiertjes; en allerlei afvalstoffen, welke in normale omstandigheden in nuttiger verbandingen worden omgezet, hopen zich op. Zo is de winter in zee.

Maar het wordt Maart, er komt weer voldoende licht voor de planten en aarzelend beginnen zij zich te ontwikkelen. De omstandigheden zijn nu gunstiger voor hen, iedere dag komt er meer licht en het verzamelde winterafval biedt een overvloed van wat een landbouwer zou noemen: meststoffen. Het aantal van die microscopische plantjes neemt dan ook plotseling verwonderlijk snel toe. Soms lijkt het wel of de zee overtrokken is met een fijn, amper zichtbaar groenig waas, en in stille plasjes op het strand zien we vaak een dikke donkergroene „modderlaag“ liggen, bestaande uit miljarden kleine wieren. Dat is de lente in zee!

Het water wordt nu ook langzamerhand warmer. Bij de kust, waar het ondiep is, gaat dit natuurlijk vlugger dan verder van het land af of in volle zee. Op die behaaglijke warmte en de overstelpende voorraad vers voedsel komen de gevluichte kustbewoners af. Bot en schol zwemmen terug naar hun zomerverblijven. Te voet leggen krabben en garnalen tientallen kilometers af over de zeebodem. Naar de kust! De wadden en de Zeeuwse stromen raken weer bevolkt, want het is lente geworden onder water.

Nu kan het gebeuren, dat we boven zee een grote zwerm vogels zien, die steeds

ongeveer op één en dezelfde plaats schijnt te blijven hangen. Daaronder schiet af en toe een kolossale vis omhoog uit de golven. Zijn lichaam blinkt in de zon en met 'n komieke buiteling valt hij weer terug in het water. Het is een Tuimelaar, die evenals de vogels een school trekkende haring volgt. Bij tientallen miljoenen trekken die voorjaarsharingen onze zeegaten binnen; bij miljoenen worden ze gevangen! En dat zijn geen miljoenen, zomaar bij wijze van spreken. Zo vingen alleen in de maand Maart van het vorige jaar de bij Den Helder in zee gezette haringkommen (speciaal voor de haring gemaakte reuzenfuiken) niet minder dan rond drie miljoen vissen! De haringscholen verschijnen natuurlijk niet zonder dat zij een zeker gezelschap van vrienden en vijanden met zich meebrengen. Vooral de vijanden zijn heel trouwe begeleiders, bijvoorbeeld de kleine elegante doornhaaien.

Onze lentebode, de boerenwaluw, komt gewoonlijk omstreeks 1 April in het land. De lenteboden in zee daarentegen, komen bijna een maand later. Het zijn de Pijl-inktvisen. De zee herbergt vele diersoorten, vaak met de wonderlijkste vormen, maar ik betwijfel of er wel zeedieren gevonden worden, mooier dan deze kleine inktvisjes. Vlug en slank zijn ze, half doorschijnend en steeds wisselend van kleur, met twee grote, glinsterende ogen, terwijl ze zó broos en teer zijn, dat ze zelfs in het best ingerichte aquarium niet in leven kunnen blijven. De grote, griezelige inktvissen, die we wel eens in zo'n „Artis-aquarium“ te zien krijgen en die de Italianen plegen te eten, zijn de Achtarmen, welke bij ons pas na midzomer op het appel komen. Feitelijk zijn zij niet veel anders dan afschrikwekkende karikaturen van hun gracieuze verwanten. Maar voordat zij er zijn moet het nog heel wat keren eb en vloed worden, en tegen dat het zover is hoop ik u nog eens iets te vertellen over het geheimzinnige leven daar voor onze „koele noorderstranden“.

